

samenleving. De menselijke angst voor de gevolgen was hij te boven („Ik heb op de berg gestaan . . .”). Bij zijn erepromotie sprak ik onze diepe bewondering uit voor de wijze waarop hij zijn rasgenoten leidde: niet de bloedige revolutie, maar de geweldloze die vurige kolen hoopt op de hoofden van hen die onrecht plegen. Een uiterst effectieve wijze van strijden die niets van doen heeft met weekheid, vooral in een sfeer van haat en fysiek geweld.

In de dagen na zijn dood is vele malen de toespraak uitgezonden die hij bij de vorige mars op Washington hield. Men ziet de duizenden daar rondom „the Pool”, het water tussen de monumenten, staan en hoort daar een mens zeggen „I have a dream . . .” En wat er volgt is hetzelfde visioen van gerechtigheid dat de schrijver van Jesaja 65 had: „ze zullen geen kwaad doen noch verderf stichten op gans mijn heilige berg”. En Johannes op Padmos met de woorden: „God zal alle tranen van hun ogen afwissen . . .” Een visioen krijgt een mens niet door computers, cijfers, door verstandelijke rede-ering, doch ondanks die overigens nuttige zaken. Maar daarom raakt zo’n visioen een mens dan ook tot in het diepst van zijn bestaan. Toen King zijn „I have a dream . . .” uitsprak zag men zijn kin trillen en zag men deze man die waarlijk wel wat gewend was, zichzelf met moeite beheersen. En wie van de lezers kan dat? Ik heb altijd moeite om Openbaringen 21 : 1-8 voor te lezen. Er is weinig dat een mens die waarachtig mens is, meer kan ontroeren dan het visioen van een samenleving waarin de ene mens de andere verdraagt, ieder het zijne krijgt, armoede en ziekte niet meer heersen, denigratie van de ander niet meer voorkomt, het leed en de pijn uitgebannen zijn, de jongen van koe en berin samen weiden, het zwarte jongetje met het blanke speelt, de gastarbeider als medemens bejegend wordt en niet meer eenzaam zijn weg gaat, de homofiele niet door de „vrome” woorden van gefrusteerde heterofielen aan zijn angsten is uitgeleverd, de eenzame een leefgenoot vindt. King heeft dat gezien en heeft ervoor gevochten: geen dominee maar een profeet. En zoals de negers zongen: „John Brown’s body lies a mouldring in the grave, but his soul is marching on”, zo zal het zijn met Dr. Martin Luther King Jr. Hij zal spreken nadat hij gestorven is: in zijn voorbeeld en in zijn geschriften. Ik noemde hem de grootste eredoctor die wij ooit hebben gehad. Dat wij deze kans kregen en hebben benut, daarover verheugen wij ons zeer. Maar het kán even vrijblijvend zijn als een protest tegen een regering die niet bereid is zelfs maar 1% van het nationaal inkomen aan ontwikkelingshulp te besteden als we zo’n protest niet doen vergezellen van 1% van ons privé-inkomen. De Verenigde Staten zijn er zo’n mooi voorbeeld van hoe je wetten kunt aannemen (civil rights en anti-poverty) zonder dat er werkelijk iets noemenswaardigs gebeurt.

Laat ons echter niet vergeten, dat het moeilijk is te zeggen: